herpy

VARANER

Lace Monitor

Varanus varius

Varanus varius er en kraftig, dagaktiv klatrevaran fra det østlige Australien. Den bliver op til omkring 2 m inklusive hale, er nærmeste nulevende slægtning til *V. komodoensis* og kræver som voksen et helt rum eller en stor udendørs indhegning. Den er ikke et dyr til begyndere, og der findes kun få detaljerede pasningsoplysninger.

Familie: Varanidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**100-200 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**3.000-14.000 g**
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Savanne og tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**400 × 200 × 200 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-35 °C**
Hotspot	**45-60 °C**
Temperatur, nat	**18-24 °C**
Luftfugtighed	**40-70 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter og hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**24-60 mdr.**
Kuldstørrelse	**4-14 æg**
Inkubation	**180-270 dage** ved 29-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr, så handel og indførsel kræver dokumentation (CITES-papirer og EU-dokumenter). Arten er ikke omfattet af forbuddet mod hold af særlige dyr i bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015, så de almindelige regler om dyrevelfærd og CITES/EU gælder.

Om arten

Varanus varius er den næststørste varan i Australien. Voksne dyr bliver i gennemsnit 150-160 cm og højst omkring 2 m i total længde, og snude-kloak-længden når op til 77 cm. Vildtlevende dyr vejer sjældent over 7 kg, men ved menneskelig bebyggelse og i fangenskab kan de blive meget tungere, op til 14 kg eller mere. Hannerne er op til 20-30 % større end hunnerne og har et bredere, kraftigere hoved og en mere markeret snude. Halen er rund ved roden og sammentrykt mod spidsen.

Grundfarven er mørkegrå til blåsort med spredte cremefarvede pletter, og hoved og snude har tydelige sorte og gule bånd, som fortsætter under hage og hals. Halen er tæt tværbåndet. Unge dyr har et skarpere og renere mønster end de voksne. Mod syd er dyrene mere båndede, mod nord mere plettede. Der findes også en lys form med kraftige mørkegrå og gule bånd hele kroppen ned, kaldet Bells form, som især ses vest for Great Dividing Range i Queensland og New South Wales. Den er en arvelig farvevariant og ikke en selvstændig art.

Arten blev beskrevet i 1790 og er typeart for hele slægten *Varanus*. Den er ikke delt i underarter, men genetiske undersøgelser skelner mellem tre slægtslinjer: en i det nordlige Queensland, en i indlandet og en langs kysten. Nærmeste nulevende slægtning er *V. komodoensis*.

Det er en stærk, nysgerrig og intelligent art med meget lange, skarpe tænder og kraftige kløer. Spytkirtlerne danner giftstoffer, der påvirker blodtryk og blodets evne til at størkne. Giften har kun ringe virkning på mennesker, men tænderne kan give alvorlige sår.

Livslang forpligtelse: *V. varius* skal have et hjemmebygget rum eller en stor udendørs indhegning, store foderdyr hver uge og en holder, der tør og kan håndtere et stærkt dyr på 1,5-2 m, der kan bide. Den gennemsnitlige levetid angives til 10-15 år, men dyr i fangenskab er blevet op til 40 år. Foderudgiften, pladsen og tiden er store, og det er svært at finde et nyt hjem til et fuldvoksent dyr.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

Udbredelse og levested

Varanus varius lever i det østlige Australien, fra Cape Bedford på Cape York-halvøen i Queensland gennem New South Wales til Victoria, og der er en adskilt bestand i det sydøstlige South Australia. Den findes både ved kysten og et godt stykke inde i landet, blandt andet i Murray-Darling-bassinet.

Typelokaliteten er formentlig Sydney-området i New South Wales.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Varanus varius lever i åben og tæt skov, i skovbræmmer langs floder og i tørre krat med lave træer. Den ses ofte i store træer, men søger føde på jorden og kan tilbagelægge op til 3 km om dagen. Bliver den forstyrret, flygter den op i det nærmeste træ. Unge dyr lever mere i træerne end voksne, og et dyr kan bruge det samme træ i årevis. Store hanner har territorier på omkring 65 hektar.

Dyrene er mest aktive fra september til maj. I køligt vejr er de inaktive og gemmer sig i hule træer, under væltede stammer eller under store sten, og hannerne bevæger sig meget mindre om vinteren. Æggene lægges i aktive termitboer på jorden eller i træerne: hunnen graver et hul i siden, lægger æggene og lader termitterne lukke boet igen. Æggene ligger i boet i 6-9 måneder, og hunnen vender formentlig tilbage og åbner det, når ungerne skal ud.

Arten æder især pattedyr, levende eller som ådsler, og desuden insekter, krybdyr, fugle og æg. I kystskovene i det sydøstlige Victoria udgjorde pungdyret *Pseudocheirus peregrinus* næsten to tredjedele af byttet, og larver og pupper af biller og sommerfugle blev også ædt ofte. Dyrene ses ofte ved lejrpladser, hønsegårde og affaldsspande.

Pasning

TERRARIET

I New South Wales, hvor arten er hjemmehørende, kræver reglerne for private holdere mindst 5,12 m² gulv- eller bagvægsareal til ét voksent dyr, fx 320 × 160 cm. Kravet bygger på en gennemsnitlig voksenlængde på 150-160 cm og en tommelfingerregel om, at terrariet skal være mindst dobbelt så langt og lige så bredt som dyret. For de største dyr på omkring 2 m giver samme regel 400 × 200 cm, og derfor står der 400 × 200 × 200 cm (længde × bredde × højde) i faktaboksen. Højden er et skøn ud fra, at arten klatrer meget. Et terrarie til to dyr skal være mindst 50 % større. Den bedste løsning er en stor, sikker udendørs indhegning, når klimaet tillader det, ellers et helt rum.

Unger kan starte i et rummeligt terrarie på omkring 120 × 60 × 80 cm, men de vokser hurtigt og skal flyttes op i løbet af få år. Hjemmebyggede rum af vandfast træ eller plader med glasfront fungerer godt. Alle samlinger skal være tætte, og lågerne skal kunne låses, for dyret er stærkt og kan åbne simple låse.

Indret med tykke, solide grene og klatrehylder i flere højder, stenbunker og flere store skjul, både tørre og lidt fugtige. Som bund bruges en dyb, let fugtig blanding af jord og barkflis, hvor dyret kan grave, og hunnen kan lægge æg. Alle varmekilder skal være afskærmede, så dyret ikke kan brænde sig på dem eller rive dem ned.

TEMPERATUR

Varanus varius er dagaktiv og soler sig meget. Solpladsen skal være en stor, varm flade, hvor overfladen når 45-60 °C. Det er overfladetemperatur målt med et IR-termometer, ikke lufttemperatur. Baggrundstemperaturen om dagen sættes til omkring 28-35 °C, og om natten kan den falde til 18-24 °C. Der skal være en stor temperaturgradient, så dyret kan vælge sin temperatur og køle af i skyggen.

Tallene for baggrund og nat er et skøn ud fra, at arten lever i et tempereret til subtropisk klima og er inaktiv i koldt vejr. Hold øje med, at dyret faktisk bruger solpladsen og ikke bliver liggende kold og sløv. En vinterhvile i fangenskab er ikke dokumenteret og derfor ikke angivet. Brug termostat på alle varmekilder, og afskærm lamperne med net eller rist.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kræver ikke høj luftfugtighed, og 40-70 % er et rimeligt udgangspunkt (et skøn, ikke dokumenteret for fangenskab). Terrariet skal have både tørre områder og et fugtigere hjørne, så hudskiftet går let. Unger har gavn af en let fugtig bund til hudskiftet.

Stil en stor, tung skål med frisk vand, som dyret kan ligge helt nede i. Den bliver hurtigt snavset og skal tømmes og gøres ren mindst en gang om dagen. En tung skål er vigtig, fordi et stort dyr let vælter en let skål.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Som dagaktiv art, der soler sig meget, har *Varanus varius* brug for kraftigt lys og UVB. Brug kraftige UVB-rør eller -lamper (Ferguson-zone 3) over solpladsen, så dyret kan ligge tæt på lyset, men også trække sig i skygge. Udskift rørene efter producentens anvisning, fordi UVB-udstrålingen aftager med tiden. Ægte sollys er bedst, og en sikker udendørs indhegning i den varme del af året er en stor fordel, så længe dyret ikke kan slippe ud.

Hold lyset tændt omkring 12-14 timer om sommeren og kortere om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur. Hæng lamperne så højt, at dyret ikke kan nå dem.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

I naturen æder arten især pattedyr og ådsler og desuden insekter, krybdyr, fugle og æg. Detaljerede fodringsplaner for fangenskab er ikke dokumenteret for arten, så hovedreglen er lånt fra andre store varaner. Voksne dyr får hele, optøede foderdyr: mus, rotter, kyllinger og vagtler, suppleret med kogte æg og store insekter. Giv foderet med en lang pincet eller tang, og læg det på en ren flade, så dyret ikke sluger bundmateriale. Unger får insekter og små mus eller hakkede stykker af mus og kylling, som lægges frem, så de kan æde i fred.

Unger fodres 3-4 gange om ugen, voksne omkring 1-2 gange om ugen, tilpasset vægt og motion. Fedme er det mest almindelige problem hos varaner i fangenskab, fordi gnavere er fede og dyret bevæger sig mindre end i naturen. Skift mellem gnavere, fugle og insekter, og giv ikke mere, end dyret kan forbrænde. Kalk med D3 gives efter producentens anvisning. Dyret sluger store bidder hele, så skarpe knogler og plast må aldrig komme i foderet.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Sikkerhed: *Varanus varius* er stærk og hurtig og kan bide, kradse og slå med halen. Tænderne er lange og skarpe, og et bid kan give dybe sår, der bløder meget, hæver og gør ondt i timevis. Sår skal renses grundigt og ses af en læge. Halen kan smælde hårdt, og kløerne flår huden op, når dyret klatrer op ad en person. Voksne dyr er farlige at håndtere uden erfaring, så håndter helst store dyr, mens en anden person er til stede.

Rolige, forudsigelige bevægelser er det vigtigste ved håndteringen. Nyklækkede unger er ofte meget sky og forsvarer sig, og de skal have fred, indtil de har vænnet sig til dine bevægelser. Bliver de hele tiden forstyrret, gemmer de sig det meste af tiden. Derefter kan de gradvist tæmmes ved fodring med pincet, så de vænner sig til hånden. Et tæmmet dyr er aldrig helt forudsigeligt. Hold dyret væk fra børn og små kæledyr.

I yngletiden kæmper hannerne ved at rejse sig på bagbenene og bryde med hinanden. Hold derfor dyrene enkeltvis, og saml kun et par under opsyn i et meget stort rum. Som alle krybdyr kan arten bære salmonella, så vask hænderne grundigt efter enhver kontakt med dyret, ekskrementer, vand og terrarie.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hos *Varanus varius* bliver hannerne 20-30 % større end hunnerne og har et bredere hoved, en mere markeret snude og ofte en kraftigere reaktion ved fodring. Hos voksne hanner ses hemipenisbuler ved halens rod, men de er svære at se hos unger. Røntgen kan vise forbeninger i hemipenes hos kønsmodne hanner. I naturen er hannerne kønsmodne ved en snude-kloak-længde på omkring 42 cm og hunnerne ved omkring 39 cm. Angivelserne for alder svinger fra 2-3 år i fangenskab til 4-5 år i naturen.

PARRING

Varanus varius er formeret mange gange i fangenskab, første gang uden for Australien i begyndelsen af 1990'erne. Yngletiden udløses af stigende temperatur og mere føde om foråret, og i naturen varer den fra omkring september til december. Op til seks hanner kan samles om en parringsvillig hun og kæmpe om hende ved at rejse sig på bagbenene og holde fast i hinanden. Parringen kan vare flere timer. I fangenskab forfølger hannen hunnen vedholdende med tungeslag og rykvise bevægelser, og de parrer sig jævnligt i en til to uger.

Hannen skal tages ud, før hunnen lægger æg. Parringen kræver meget store rum og tæt opsyn, fordi voldsomme hanner kan skade hunnen. En vinterhvile for dyr i fangenskab er ikke dokumenteret.

ÆGLÆGNING OG KULD

Æggene lægges 22-36 dage efter parringen. Når hunnen har ægløsning, ser hun oppustet og utilpas ud og kan hænge fra grenene for at lette trykket på de indre organer. Appetitten falder, og op mod æglægningen afviser hun al føde. Et kuld består af 4-14 æg, i gennemsnit omkring 8. I naturen lægges æggene i termitboer.

I fangenskab lægges æggene i jord eller barkflis, og bunden skal være dyb, fugtig og varm. Giv hunnen en stor, dyb æglægningskasse. Hunner i fangenskab kan lægge flere kuld i en sæson, men hvor mange er ikke dokumenteret.

INKUBATION

Æggene har en lang udrugningstid, som det er typisk for store varaner. Brug perlit blandet med omtrent samme vægt vand, og hold temperaturen på omkring 29-30 °C. Så tager udrugningen i gennemsnit omkring 260 dage. I naturen klækker æggene efter 6-9 måneder, så angivelserne svinger fra omkring 180 til 270 dage. Æggene må ikke vendes, og boksen skal have små lufthuller og jævnligt tjekkes for skimmel. Om kønnet afhænger af temperaturen, er ikke dokumenteret.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er ofte meget sky og forsvarer sig, så de skal ikke håndteres, før de er blevet trygge. Giv dem mange skjul, en let fugtig bund, der hjælper hudskiftet, og mulighed for at grave. Læg foderet frem, så de kan æde i fred: hakkede mus, kyllingestykker og insekter vækker appetitten. Fodr ofte, og pudr med kalk og D3. Unger lever mere i træerne end voksne og skal have grene at klatre i. Hold ungerne hver for sig, så de ikke stresser eller skader hinanden. Hvor hurtigt de vokser, er ikke dokumenteret.

Sundhed og typiske fejl

Der er kun få sundhedsdata for netop *Varanus varius*, så afsnittet bygger på erfaringer med andre store varaner. Typiske problemer er:

- Fedme på grund af for mange gnavere og for lidt motion. Det giver fedtlever og kortere liv. Hold dyret i form med afvekslende foder og masser af plads.
- Bid- og klosår, ofte efter forkert håndtering eller kamp. Rens grundigt, og søg læge, hvis et menneske er bidt, og dyrlæge, hvis dyret er skadet.
- Knogleproblemer ved mangel på UVB, kalk og D3.
- Tarm- og blodparasitter, især hos vildfangede dyr. Få en afføringsprøve undersøgt, når et nyt dyr kommer i hus.
- Æglægningsproblemer hos hunner, fx ægbinding, som kan være dødelig. Giv hunnen en dyb æglægningskasse, og søg dyrlæge, hvis hun er oppustet og afviser føde i lang tid.
- Stress og dårlige hudskifter ved for tørre forhold eller for få skjul.

Arten er opdrættet uden for Australien siden begyndelsen af 1990'erne, men hvor stor en del af dyrene i handlen der er opdrættede, er ikke dokumenteret. Spørg altid efter oprindelse og papirer. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser eller har sår, hævelse eller åndedrætsproblemer.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.